Sotevaliokunnan kuuleminen

13.3.2026

Vilma Vähämaa
Osallisuuden aika ry

Osallisuuden aika

1. Nuorten osallisuus jää edelleen heikoksi

Lakiin on kirjattu lapsen oikeus osallisuuteen ja kuulluksi tulemiseen, mutta käytännössä nuoret kokevat usein että:

- Heitä kuullaan muodollisesti
- Mielipiteellä ei ole vaikutusta päätöksiin
- Nuorelle ei tarjota ymmärrettävää tietoa prosessista
- **Nuorten näkökulmasta tärkeää olisi:**
  - Oikeus valmistautua kuulemiseen
  - Oikeus tukeen kuulemisessa
  - Oikeus tietää mikä vaikutus mielipiteellä on ollut
- **Lakiin tulisi vahvemmin kirjata velvoite dokumentoida, miten lapsen tai nuoren mielipide on huomioidaan.**

2. Nuorten näkökulmasta turvallisuus ei synny pelkästä kontrollista

Psykologinen turvallisuus puuttuu keskustelusta
Lakiesityksessä turvallisuus tarkoittaa pitkälti:

- fyysistä turvallisuutta
- rajoitustoimia
- laitosten valvontaa

Nuorten kokemuksen mukaan turvallisuus tarkoittaa usein:

- kuulluksi tulemista
- arvokkaasti kohdelluksi tulemista
- pysyviä aikuisia
- ennakoitavaa arkea

Kokemusasiantuntijanuorten mukaan suurin turvattomuus ei usein synny rajoitustoimista vaan siitä, ettei nuori tule kuulluksi tai ymmärretyksi.

3. Kokemusasiantuntijuus tulisi ottaa osaksi lastensuojelun kehittämistä

Lastensuojelun kehittämisessä tulisi hyödyntää systemaattisesti ja rakenteellisesti kokemusasiantuntijanuorten tietoa

Kokemusääntä tulisi vahvistaa rakenteissa etenkin:

- lain tulkinnassa ja ohjaavissa asiakirjoissa
- palveluiden kehittämisessä
- valvonnan laadun vahvistamisessa
- palvelun vaikuttavuuden arvioinnissa

Mitä valiokunnan tulisi erityisesti huomioida:

1. Vahvistakaa nuorten todellista osallisuutta.
2. Huomioikaa psykologinen turvallisuus, ei pelkästään institutionaalinen turvallisuus.
3. Kehittäkää lastensuojelua yhdessä nuorten kanssa.

Nuorten näkökulmasta lastensuojelun käytänteet eivät tälläkään hetkellä vastaa lakia. Suhtaudumme skeptisesti lakiuudistuksen mahdollisuuksiin vastata tähän haasteeseen. Nuorten näkökulmasta lain muuttamista olennaisempaa on lain tosiasiallinen noudattaminen.

Kiitos!

osallisuudenaika.fi

osallisuudenaika

Osallisuuden aika ry

Osallisuuden aika ry